

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.132.14/.6 (477)

Іванна Бабецька

Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
ivanna101185@ukr.net

ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

© Бабецька І., 2017

Розглянуто поняття та зміст публічного інтересу у цивільному праві України. На основі твердження щодо розмежування приватного і публічного інтересу у праві, визначено механізм здійснення публічного інтересу у цивільному праві. З'ясовано питання співвідношення таких ключових нормативних категорій, як “інтерес”, “приватний інтерес”, а також “публічний інтерес”. Правова категорія “публічний інтерес у цивільному праві” визначена, як опосередкованими правовими нормами, що не суперечать загальним засадам цивільного законодавства, та прагнення суб'єкта цивільного права задовольнити соціально-економічні потреби, які реалізуються у цивільних правовідносинах та (або) підлягають цивільно-правовому захисту. Детально аналізується механізм реалізації публічних інтересів.

Ключові слова: інтерес; публічний інтерес; приватний інтерес; публічне право; приватне право.

Иванна Бабецкая

ПОНЯТИЕ ПУБЛИЧНЫХ ИНТЕРЕСОВ В ГРАЖДАНСКОМ ПРАВЕ УКРАИНЫ

Рассматривается понятие и содержание публичного интереса в гражданском праве Украины. На основе утверждения о разграничении частного и публичного интереса в праве определяется механизм осуществления публичного интереса в гражданском праве. Выяснены вопросы о соотношении таких ключевых нормативных категорий как “интерес” и “частный интерес”, а также “публичный интерес”. Правовая категория “публичный интерес в гражданском праве” определена, как косвенные правовые нормы, которые не противоречат общим принципам гражданского законодательства, стремление субъекта гражданского права удовлетворить социально-экономические потребности, которые реализуются в гражданских правоотношениях и (или) подлежат гражданско-правовой защите. Подробно анализируется механизм реализации публичных интересов.

Ключевые слова: интерес; публичный интерес; частный интерес; публичное право; частное право.

THE CONCEPT OF PUBLIC INTEREST IN THE CIVIL LAW OF UKRAINE

In the article are the concept and content of public interest in the civil law of Ukraine. Based on statements concerning separation of private and public interest in law, we define the mechanism of public interest in civil law. Also, this article focuses on clarifying of the relationship between these key regulatory categories as “interest”, “private interest” and “public interest.” The legal category of “public interest in civil law” is defined as indirect legal provisions and are not inconsistent with the general principles of civil law, civil law entity striving to meet social and economic needs, which are implemented in civil matters and (or) subject to civil law protection. Detailed analysis of the mechanism of realization of public interests.

Key words: interest; public interest; private interest; public law; private law.

Постановка проблеми. Інтерес є рушійною силою суспільства. Він виявляється у вигляді намірів, прагнень та визначається, як свідоме бажання набуття блага.

Враховуючи усі види інтересу в Конституції України та інших спеціалізованих нормативно-правових актах цивільного права, виникає питання щодо визначення поняття інтересу та публічного інтересу зокрема.

Детальне розуміння кожної спеціальної категорії права дає можливість поглибити та розширити розуміння, удосконалити механізм співвідношення особи та суспільства, держави та особи, між самими особами (фізичними та юридичними).

Поряд із цим у теорії права залишаються не врегульованими та потребують подальшого дослідження деякі положення зазначеної проблематики. Тому **мета роботи** полягає в аналізі теоретичних аспектів та в теорії права дослідити суть, механізм здійснення та встановити поняття публічного інтересу у цивільному праві.

Проблеми публічного інтересу у праві розглядали у свої працях такі вчені: В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, А. С. Васильєв, О. М. Вінник, В. М. Гарашук, С. Т. Гончарук, А. І. Єлістратов, Р. А. Калюжний, Л. В. Коваль, В. К. Колпаков, Т. О. Коломoeць, А. Є. Кубко, Є. О. Курінний, О. О. Первомайський, С. В. Петков, В. К. Шкарупа та ін.

За допомогою інтересу виникає усвідомлення потреб та необхідність їх задоволення. Інтерес – це те, на основі чого виникає дія чи бездіяльність, що здійснюється для досягнення будь-якого блага та спрямоване для задоволення потреб людини, або навпаки (якщо говорити про незаконний інтерес). Можливість діяти у будь-який спосіб – це право людини, а тому законний інтерес полягає у заінтересованості такими чи набутті певних соціальних благ, які не заборонені законом. Під поняттям соціальних благ як об'єкта інтересу розуміють ті важливі цінності (інтелектуальні, творчі, нематеріальні, матеріальні), які є визначальними потребами людини, суспільства та держави.

Інтерес як правова категорія (зокрема приватний чи публічний) можна визначити як усвідомлене прагнення особи чи кількома особами спільно та (або) державою певних соціальних благ для задоволення потреб, які не заборонені законодавством, задоволення яких безпосередньо впливає з положень закону.

В основу цивільного права покладено приватний інтерес. Однак публічний інтерес також посідає важливе місце у системі цивільного права.

Римський юрист Ульпіан визначив інтерес, який забезпечується нормами права. Він зазначає, що нормами приватного права охороняються інтереси окремих осіб (приватні інтереси), а нормами публічного права – інтереси держави і суспільства (публічні інтереси).

Крім охоронюваних нормами права інтересів, приватне та публічне право можна розмежувати за такими критеріями:

- 1) предмет правового регулювання (приватному праву властиві норми, які регулюють майнові відносини, публічному – немайнові);
- 2) метод правового регулювання (у приватному праві – метод координації, за якого правове регулювання здійснюється на диспозитивних засадах; у публічному – субординації, за якого регулювання побудоване на владно-імперативних засадах);
- 3) суб'єктний склад (обов'язковим учасником публічних відносин є орган державної влади; учасником приватноправових відносин є фізична або юридична особа) [1].

Межі між приватним і публічним інтересами встановлені доволі чітко. Фактично майже усі правові інститути відчувають на собі одночасний вплив і публічного, і приватного інтересу. Вони взаємопов'язані між собою. Тому приватне право фактично не існує без публічного, оскільки публічне право покликане охороняти і захищати приватні відносини. Приватне право ґрунтується на публічному. Зважаючи на те, що цивільне право є галуззю приватного права, воно містить норми, які захищають публічні інтереси.

Здійснення владно-публічного впливу на сферу цивільних правовідносин повинно проваджуватись вкрай виважено і тільки за об'єктивної необхідності. Межі застосування механізму втілення публічних інтересів визначають обсяг, масштаби, у яких допустиме використання державно-владних важелів у сфері цивільного права з метою забезпечення інтересів публічного характеру [2].

Тема оптимального співвідношення публічних і приватних інтересів у сфері правового регулювання відносин є актуальною сьогодні у світі та в Україні зокрема, на державному та міжнародному рівнях. Така ситуація спричинена розвитком суспільних, економічних, політичних відносин, глобалізаційних та імплементаційних процесів в Україні для забезпечення публічних та приватних інтересів.

Аналіз природи публічних інтересів у цивільному праві повинен ґрунтуватися на теоретичних підходах до ознак інтересу як правового явища, а також враховувати ту сутність, яку сучасна правова система вкладає у категорію публічності. Дотримання цих вимог становить першооснову для реалізації публічних інтересів у цивільному праві згідно з їхнім правовим і соціальним призначенням, виступає фундаментом для досягнення цілей юридичного й суспільного характеру, на які повинна бути спрямована діяльність держави із забезпечення публічних інтересів у приватно-правовій сфері [8].

Так, у літературі доводиться той факт, що на відміну від юридичних та фізичних осіб, які часто здійснюють свою підприємницьку діяльність з метою отримання прибутку, метою створення та діяльності публічно-територіальних утворень є задоволення інтересу (переважно не має майнового характеру) невизначеного кола осіб за допомогою участі цієї ж держави, державних органів та територіальних громад у публічних правовідносинах. Інтерес такого невизначеного кола осіб формується у межах публічно-правових відносин, оскільки він не врегульований цивільним законодавством, а самий механізм участі здійснюється органами влади, що діють передусім у публічно-правовій сфері суспільних відносин. Щодо цивільного і господарського законодавства можна стверджувати, що встановлення принципів і цілей участі публічно-правових утворень у цивільних правовідносинах не погоджувалося б з цілями самого цивільного права як основної галузі приватного права, яка покликана регулювати майнові і немайнові відносини на засадах юридичної рівності, майнової самостійності та автономії волі усіх учасників. Закріплення зазначених питань в адміністративному законодавстві не відповідає договірним і приватно-правовим особливостям розглянутих відносин. Логічно було б припустити, що відповідні цілі і пріоритети повинні отримати закріплення у Конституції, проте і цього ми не спостерігаємо. Хоча науковці висловлюють думку щодо обмеження цивільної правосуб'єктності держави та публічно-правових утворень, закріплених в Конституції держави.

Істотну роль у встановленні балансу й виявленні дисбалансу публічних і приватних інтересів у правовому регулюванні, у вирішенні суперечливих проблем, що виникають на цій основі, належить Конституційному Суду України, який, у силу свого призначення й установленної компетенції, може за допомогою формулювання ґрунтовних правових позицій поєднувати у своїх рішеннях наукові доробки та норми з урахуванням результатів їхнього застосування. Складність, а то й відсутність можливості встановлення належного балансу публічних і приватних інтересів у правовому регулюванні суспільних відносин спричиняє гострі проблеми [3].

Наприклад, використовуючи доктринальне тлумачення положень Конституції України можна припустити необхідність реалізації державних інтересів (публічних) за участі публічно-правових

утворень у цивільно-правових відносинах. Хоча таке припущення стосуватиметься передусім розпорядження державною власністю, а також майном, що становить високу суспільну та культурну цінність, насамперед земля та інші природні ресурси. У законодавстві зарубіжних країн пріоритети і цілі діяльності публічно-правових утворень виділяються зрозуміліше. У Конституції Іспанії прямо встановлюється, що органи державного управління неупереджено слідують задоволенню загальних інтересів і у своїй діяльності керуються принципами ефективності, ієрархії, децентралізації і координації, повністю підпорядковуючись закону і праву (п. 1 ст. 103). За Конституцією Андорри, держава може втручатися в організацію економічної, комерційної, фінансової та трудової сфери діяльності для забезпечення збалансованого розвитку суспільства у межах ринкової економіки, а також з метою загального добробуту (ст. 32) [4].

Розвиток поняття публічного інтересу саме у цивільному праві відіграє важливу роль. Інтерес формується на підставі потреб. Сам термін “інтерес” вживається у кількох статтях Загальної і Особливої частин ЦК України для позначення об’єкта цивільно-правової охорони (15–17, 25, 64, 203, 224, 237 ЦК України та ін.). Зокрема, ч. 2 ст. 15 ЦК України вказує, що кожна особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного законодавства. Термін “інтерес” вживається для позначення мотивів чи мети вчинення дій, або ж відповідальність за які передбачена статтями ЦК та ЦПК України. Зокрема, ст. 16 ЦК України передбачено, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого немайнового або майнового права та інтересу. Частина 2 цієї статті передбачає багато способів захисту цивільних прав та інтересів. Варто зазначити, що захист цивільних прав та інтересів здійснюється судом, Президентом України, органами державної влади, органами влади АРК та органами місцевого самоврядування. Однак незрозумілим є той факт, що ЦК України не встановлює можливості самозахисту цивільних інтересів. Ст. 19 ЦК України зазначає, що особа має право на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань. Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать загальним моральним засадам суспільства.

Відповідно до ст. 2 ЦПК України, завданнями цивільного судочинства є охорона прав та законних інтересів фізичних, юридичних осіб, держави за допомогою всебічного розгляду та вирішення цивільних справ відповідно до чинного законодавства.

Отже, невід’ємною ознакою складових предмета цивільного права є його публічна спрямованість, адже цивільне право врегульовує приватні правовідносини, змістом яких є завжди приватний інтерес, який опосередковується публічним інтересом.

Публічні інтереси у цивільному праві можуть розглядатися як складне у структурному відношенні явище. Такі інтереси мають у своїй основі потреби загального характеру, включають елемент усвідомлення таких потреб, які отримують визнання з боку держави й суспільства як пріоритетні. Вираження їх усвідомлення державою може набувати різноманітних форм. Публічні інтереси включають, крім того, способи реалізації вказаних потреб, які (способи) є прийнятними у державній діяльності не лише з погляду чинного законодавства, але й із погляду базових юридичних принципів, ідей, правових і соціальних засад і здатні забезпечити стан правового регулювання, за якого буде забезпечене дотримання цих вихідних положень у майбутньому. Ця властивість є самостійним елементом явища публічних інтересів [8].

Приватний інтерес у певний спосіб протистоїть публічному інтересу з його особливим змістом. Ця ознака є цілком зрозумілою, оскільки інтерес, як і право, виступаючи регулятором суспільного життя, повинен передусім враховувати публічні потреби. Було б логічним, якщо законна (легітимна) охорона приватним інтересам надавалася б у диференційованому режимі з огляду на публічний інтерес. Визнаний пріоритет публічного інтересу відіграє роль мембрани, крізь яку норми публічного права дифундують у норми права приватного, та навпаки. Більше того, як вже говорилося, приватний інтерес можна використовувати як один з критеріїв зарахування правовідносин до сфери приватного чи публічного права. Приватний інтерес реалізується добровільно, за власною ініціативою. З’ясування потреби та реалізація (перетворення) її в інтерес, знаходиться безпосередньо у віданні його носія. Чи з’явиться у результаті приватний інтерес, чи отримає певний приватний інтерес законну (легітимну) охорону, чи здобуде він врешті-решт реалізацію – це залежить виключно від ініціативи носія інтересу, а будь-яких механізмів спонукання індивідуума у цьому питанні немає і не може бути [5].

Наведені положення характеризують не тільки принципи участі держави та інших публічних утворень у цивільних правовідносинах, а й роль держави в економіці країни загалом, маючи на увазі і питання організації та контролю.

Проте з огляду на особливості публічних інтересів у цивільному праві, такі інтереси не повинні ототожнюватися з державними, суспільними, колективними інтересами або бути їх сукупністю. Тим самим держава на усіх рівнях своєї діяльності з реалізації публічних інтересів у сфері цивільного права має недвозначно ідентифікувати такі інтереси, не допускаючи зведення останніх до суміжних явищ – суспільних інтересів, інтересів держави, інтересів великих соціальних груп тощо. Водночас кожен інтерес як загального, так і особистого, приватного характеру здатен за відповідних обставин набувати властивостей інтересу публічного. У цьому випадку відповідні державні, суспільні, колективні, приватні інтереси у цивільному праві розглядатимуться як публічні інтереси [8].

Категорія публічного інтересу на теренах СНД вперше була досліджена Ю. О. Тихомировим. Автор підкреслює, що публічний інтерес – це визнаний державою і забезпечений правом інтерес соціальної спільноти, задоволення якого є гарантією її існування та розвитку [5].

У цьому контексті не потрібно ототожнювати публічні та державні інтереси навіть у тих випадках, коли держава є виразником інтересів більшості членів суспільства. Отже, публічні інтереси можна визначити, як усвідомлене прагнення кількох осіб спільно та (або) державою певних соціальних благ для задоволення потреб, які не заборонені законодавством, задоволення яких безпосередньо впливає з положень закону. Обов'язок держави реалізувати публічні інтереси у приватно-правових відносинах, а також недопустимість застосування відповідних юридичних засобів в обсязі ширшому, ніж необхідний для цієї мети, зумовлює необхідність державної діяльності по реалізації публічних інтересів у цивільному праві з дотриманням певних принципів, які покликані забезпечити ефективність і практичну дієвість засобів реалізації публічних інтересів у приватно-правовій сфері [8].

Аналізуючи природу приватних та публічних інтересів, Л. Щеннікова дійшла суперечливих висновків. Вона стверджує, що приватні інтереси спонукають до дій приватних суб'єктів, тоді як публічні інтереси забезпечують благополуччя усіх і кожного. При цьому автор ігнорує те, що забезпечення загального благополуччя здебільшого можливе саме завдяки реалізації приватних інтересів [9, 23].

Цікавою є думка О. М. Вінник про те, що приватні та публічні інтереси можна зарахувати до парної філософської категорії “окреме-загальне”. Діалектика окремого і загального проявляється у їх нерозривному зв'язку [6, с. 23]. Також публічні та приватні інтереси можна розглядати як свого роду протилежності. Згідно ж із законом єдності та боротьби протилежностей, між цими інтересами існує тісний взаємозв'язок і взаємозалежність [5].

Ми вважаємо, що приватні та публічні інтереси потрібно розуміти як “спеціальне-загальне”. Встановлення та реалізація публічних та приватних інтересів залежить від взаємозалежності цих протилежностей і одночасно у їх взаємодії.

Дотримання публічних інтересів сприятиме приватним інтересам, інтересам окремих осіб. Тому, на її думку, питання необхідно розглядати не в аспекті досягнення балансу публічних та приватних інтересів (адже якщо вони протилежні, то це завдання буде нездійсненним), а з позиції того, що приватний інтерес повинен відповідати публічному. У разі їх конфлікту важливим є визначення пріоритетності саме публічних інтересів, оскільки у них науково обґрунтована ідея загального блага та економічного прогресу; водночас приватний інтерес може бути егоїстичним, хибним та руйнівним для суспільства [10]. Ця точка зору викликає застереження. Проблема пріоритетності інтересів є важливою лише у разі їх колізії. І у таких ситуаціях саме приватному інтересу повинен належати пріоритет. Адже публічні інтереси повинні забезпечувати задоволення благ для усіх і кожного, тому актуальною є конвергенція приватних і публічних інтересів, їх взаємопроникнення, але не взаємозаміна.

Приватні інтереси – це інтереси окремого громадянина чи групи громадян (фізичної чи юридичної особи), якщо остання створена фізичними або юридичними особами, які не належать до сфери публічної – державної чи комунальної форми власності.

Захист приватних інтересів забезпечується за допомогою приватного та публічного права, а здійснення публічних інтересів опосередковують приватно-правові відносини. Наприклад,

господарські відносини повинні регулюватися на засадах водночас приватного і публічного права – за допомогою нормативного акта “змішаного (комплексного) характеру – Господарського кодексу”, спроможного пов’язати, поєднати протилежні інтереси, створити їх баланс, враховуючи, що “протилежності не виключають, а доповнюють одна одну” [6, с. 32].

Спрямованість державної підтримки має на меті задоволення саме публічного інтересу, і ця мета досягається за допомогою задоволення приватного інтересу. Наприклад, створення кращих умов розвитку підприємництва в Україні є засобом забезпечення розвитку економіки Країни, що є публічним інтересом. В основу покладено розвиток підприємництва, що, своєю чергою, є задоволенням приватного інтересу учасників юридичної особи чи особи-підприємця. Завдяки балансу публічного і приватного інтересу здійснюється непряма підтримка суб’єктів господарювання.

У цивільному праві України публічні інтереси реалізуються також через систему обмежень і державного втручання у цивільно-правові відносини.

Обмежувальні заходи у цивільному праві полягають у встановленні в нормативно-правових актах обмежень свобод, автономії волі, прав суб’єктів цивільних відносин, якщо така свобода, автономія, широка реалізація цивільних прав здатна перешкодити забезпеченню публічних інтересів.

Обмеження можуть виявлятися в обмеженні свободи договору й свободи вчинення інших правочинів, у забороні суб’єктам цивільного права здійснювати юридично значущі дії, використовувати об’єкти цивільних відносин у певний спосіб, у позбавленні певних благ майнового й особистого немайнового характеру [2].

Невивченими, на нашу думку, залишаються питання реалізації публічних інтересів у договірних відносинах. Багато у чому це пояснюється тим, що останнім часом активно відбувається побудова нових моделей договірних відносин, спочатку сконструйованих для участі у них держави та інших публічно-правових утворень. При цьому вже звертається увага на деякі важливі аспекти цього питання.

Наприклад, публічне обмеження свободи договору містить ст. 228 Цивільного кодексу України, визнаючи нікчемним правочин, який порушує публічний порядок. Публічні обмеження свободи власності втілюються у таких підставах припинення права власності, як викуп земельної ділянки у зв’язку із суспільною необхідністю, викуп пам’яток історії та культури, реквізиція тощо (ст. 346 ЦК) [7].

Обмежувальні заходи держави, спрямовані на реалізацію публічних інтересів, можуть мати майновий смисл, впливати на майнове становище учасників цивільно-правових відносин. Відомо, що базовою умовою для збереження приватно-правової природи цивільного права є майнова відособленість учасників правовідносин. У разі, коли майнове становище суб’єктів приватного права зазнає впливу, який здатен позбавити їх матеріально-економічної основи як уособлених учасників цивільних правовідносин, з боку держави мають бути вжиті заходи для відновлення майнового стану цих приватних осіб [2].

У правовій системі сучасної України прикладом механізму реалізації публічних інтересів, що відповідає цим вимогам, виступають норми про оплатне вилучення майна приватної власності, зокрема про вилучення земельних ділянок приватної власності для суспільних і державних потреб. Хоча вилучення відповідних об’єктів може мати примусовий характер, супроводжуватись позбавленням власника права власності та інших майнових прав на відповідні об’єкти, подібна юридична процедура передбачає компенсацію за вилучене майно і тим самим захищає економічну сферу суб’єктів цивільного права [8].

Висновки. Отже, публічні інтереси у цивільному праві – це не опосередковані правовими нормами та які не суперечать загальним засадам цивільного законодавства, прагнення суб’єкта (суб’єктів) цивільного права задовольнити соціально-економічні потреби, які реалізуються у цивільних правовідносинах та (або) підлягають цивільно-правовому захисту.

Для публічних інтересів загальними є такі ознаки, як загальність, нормативність, предметність, допустимість і збалансованість. Ці ознаки у сукупності дають можливість визначити й закріпити у законодавстві поняття публічних інтересів. Однак, враховуючи сферу дії публічних інтересів у цивільному праві, спеціальними ознаками можна виділити те, що вони не опосередковані нормами цивільного права, а їх здійснення відповідає автономії свободи, вільному

волевиявленню та юридичній рівності та (або) підлягають цивільно-правовому захисту публічного інтересу. Публічні інтереси повинні відповідати потребам держави, групи та окремих осіб, реалізація яких здійснюється у нормативних, допустимих у державній діяльності, формах.

1. Скакун О. Ф. *Теорія держави і права [Електронний ресурс]* / О. Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 656 с. – Режим доступу: <http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/11993/>. 2. Кубко А. Є. *Засоби реалізації публічних інтересів у цивільному праві України: деякі методологічні аспекти [Електронний ресурс]* / А. Є. Кубко. – Режим доступу до ресурсу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_3/170.pdf. 3. Савченко С. В. *Співвідношення приватних і публічних інтересів: досвід України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/FP_index.htm_2013_3_87%20\(1\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/FP_index.htm_2013_3_87%20(1).pdf). 4. Юшкарёв И.Ю. *Реализация публичных интересов у гражданском праве: договорно-правовые и вещно-правовые аспекты [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://www.uristrus.narod.ru/articles1/public_interesi.htm. 5. Венедиктова І. В. *Категорія охоронюваного законом інтересу у цивільному праві України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pvuabs/2012_1/06_04_05.pdf. 6. Вінник О. М. *Публічні та приватні інтереси у господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: монографія*. – К.: Атіка, 2003. – 352 с. 7. Погребняк С. П. *Поділ права на приватне і публічне (загальнотеоретичні аспекти) [Електронний ресурс]* / С. П. Погребняк. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2833/1/Pogrebnyak_3.pdf. 8. Кубко А. Є. *Реалізація публічних інтересів у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юр. наук : спец. А / А. Є. Кубко*. – К., 2002. – 18 с. 9. Щенникова Л. В. *Гражданско-правовое регулирование: публичные интересы, общие пользы, добрые нравы : моногр.* – М., 2013. – 144 с. 10. Музика Л. *Щодо конвергенції приватного і публічного у цивільному праві України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: <http://www.inyure.ua>.

REFERENCES

1. Skakun O. F. *Teoriya derzhavy i prava [Theory state of law]* Kharkiv: Konsum, 2001. 656 p. Available at: <http://www.vuzlib.su/beta3/html/1/11993/> 2. Kubko A. Ye. *Zasoby realizatsiyi publichnykh interesiv u tsyvil'nomu pravi Ukrayiny: deyaki metodolohichni aspekty [Means of implementation of public interests in civil law Ukraine: some methodological aspects]* Available at: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_3/170.pdf 3. Savchenko S.V. *Spivvidnoshennya pryvatnykh i publichnykh interesiv: dosvid Ukrayiny [Value of private and public interests: the experience of Ukraine]* Available at: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/FP_index.htm_2013_3_87%20\(1\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/FP_index.htm_2013_3_87%20(1).pdf) 4. Yushkarev I.Yu. *Realizatsiya publichnykh interesov v grazhdanskom prave: dogovorno-pravovye i veshchno-pravovye aspekty [Realization of public interests in civil law: legal, legal and legal aspects]*. Available at: http://www.uristrus.narod.ru/articles1/public_interesi.htm. 5. Venedyktova I. V. *Katehoriya okhoronyuvanoho zakonom interesu v tsyvil'nomu pravi Ukrayiny [Category legally protected interest in civil law Ukraine]:* Available at: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pvuabs/2012_1/06_04_05.pdf 6. Vinnyk O.M. *Publichni ta pryvatni interesy v hospodars'kykh tovarystvakh: problemy pravovoho zabezpechennya. Monohrafiya [Public and private interests in business companies: problems of legal security. Monograph.].* Kiev: Atika Publ, 2003. 352 p. 7. Pohrebnyak S. P. *Podil prava na pryvatne i publichne (zahal'noteoretyni aspekty) [Separation of the right to private and public (zahal'noteoretyni aspects)]* Available at: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2833/1/Pogrebnyak_3.pdf. 8. Kubko A. Ye. *Realizatsiya publichnykh interesiv u tsyvil'nomu pravi Ukrayiny: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. yur. nauk : spets. [Implementation public interests in civil law Ukraine: Author. Dis. for obtaining Sciences. degree candidate. jur. Sciences specials. AND]*. Kiev, 2002. 18 p. 9. Shhennikova L. V. *Grazhdansko-pravovoe regulirovanie: publichnye interesy, obshhie pol'zy, dobrye нравы : monogr. [Civil-law regulation: public interests, common good, good morals: monogr.]* Moskow, 2013. 144 p. 10. Muzyka L. *Shchodo konverhentsiyi pryvatnoho i publichnoho u tsyvil'nomu pravi Ukrayiny [Concerning the convergence of private and public civil law in Ukraine]*. Available at: <http://www.inyure.ua>

Дата надходження: 08.04.2017 р.